

Visie van de stichting

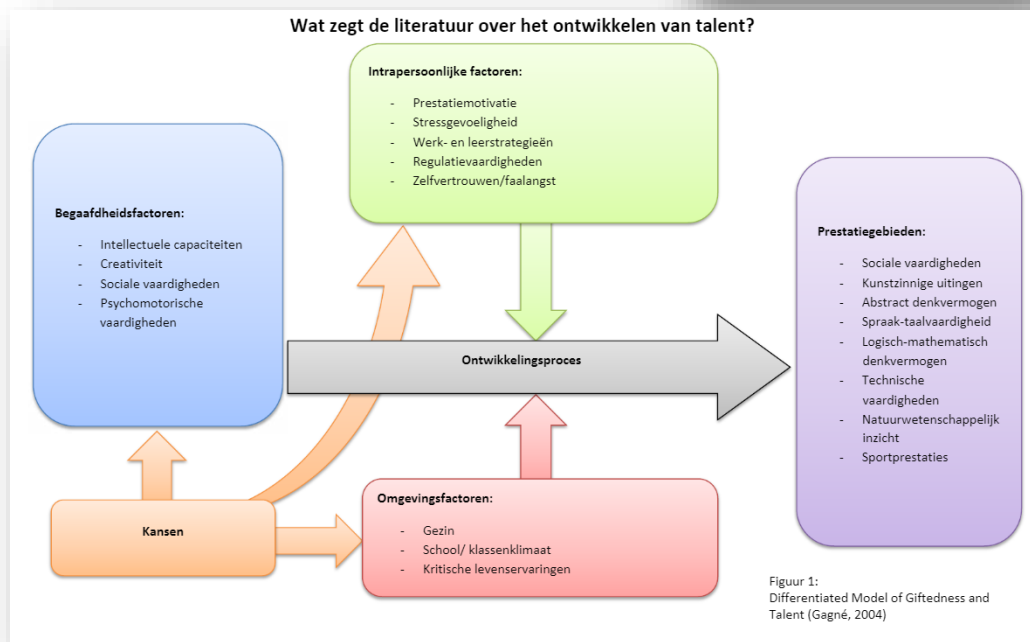
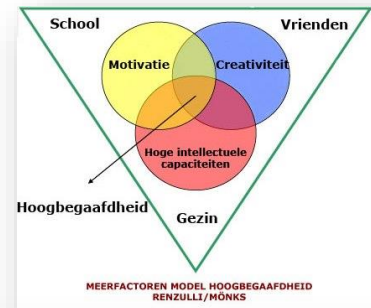
Een eenduidige definitie van meer- en hoogbegaafdheid is moeilijk sluitend te schrijven. Om die reden, en ook omdat in de praktijk wordt gekeken naar de ondersteuningsbehoeften van leerlingen, wordt in dit stuk gesproken over leerlingen met *kenmerken* van hoogbegaafdheid. Kenmerken van deze leerlingen zijn een hoge intelligentie, een groot creatief denkvermogen, een sterke wil om te leren, diepgaand te onderzoeken en nieuwe dingen te ontdekken. Niet alle kenmerken zijn bij alle leerlingen allemaal even duidelijk zichtbaar.

Leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid hebben specifieke onderwijsbehoeften. Deze leerlingen ervaren minder vaak dan leeftijdgenoten het proces van iets nieuws leren; iets gaan beheersen door bewuste oefening, inspanning en doorzettingsvermogen. Ook voor deze leerlingen is het doormaken van de leerkuil essentieel voor het ontwikkelen van een doelgerichte leerhouding. Zij hebben behoefte, bewust of onbewust, aan grote complexiteit in oefenstof om gevoed te worden in hun leerontwikkeling. Daarnaast komt het voor dat zij ondersteuning nodig hebben op het gebied van zelfbeeld, identiteit, emotionele stabiliteit en sociale ontwikkeling. Hiervoor is omgang met ontwikkelingsgelijken, *peers*, onontbeerlijk. Tussen peers is meer gelegenheid om sterke en zwakke kanten van zichzelf te herkennen, om deze vervolgens te kunnen erkennen.

Visie op het leren en gedrag

Zoals al in de visie van onze stichting te lezen is, is het lastig om een eenduidige definitie van meer- en hoogbegaafdheid te schrijven. Als school nemen we de kernmerken van hoogbegaafdheid en de specifieke onderwijsbehoeften op in onze manier van werken en lesgeven.

Hiervoor zetten wij de zienswijze van Gagné in. Ook zijn we van mening dat intelligentie te ontwikkelen is (Renzulli en Mönks).

Begaafdheidsfactoren:	
Intellectuele capaciteiten	IQ, ruimtelijk inzicht, verbaal, metacognitie, geheugen, observeren, concentratie
Creativiteit	Innovatief, oplossingsgericht denken, fantasie, origineel
Sociale vaardigheden	Communicatie, empathie, bedachtzaam, tactvol, leider, overtuigend
Psychomotorische vaardigheden	Gehoor, visueel, kracht, reflexbeweging, coördinatie, uithoudingsvermogen

Gagné, 2004

Intrapersoonlijke factoren	
Prestatiemotivatie	Interesse, passie, waarden, behoefte, doorzettingsvermogen
Stressgevoeligheid	Temperament, persoonlijkheid, veerkracht
Werk- en leerstrategieën	Leerstijl
Regulatievevaardigheden	Autonomie
Zelfvertrouwen/faalangst	Analyse sterke en zwakke punten, zelfbeeld

Gagné, 2004

Omgevingsfactoren	
Gezin	Ouderbetrokkenheid, opvoedingsstijl, sociaal economische status, sociale steun, cultuur
School/klassenklimaat	Docenten, leeftijdsgenoten
Kritische levenservaringen	Scheiding, ongelukken, overlijden van familie

Gagné, 2004 / Van der Ploeg, 2007

Het Differentiated Model of Giftedness and Talent geeft inzicht in factoren die invloed hebben op talentontwikkeling. Dit model gaat ervanuit dat er een dynamiek bestaat tussen de drie katalysatoren die het proces kan ondersteunen of hinderen: intrapersoonlijke factoren, omgevingsfactoren en kansen (Gagné 2004)

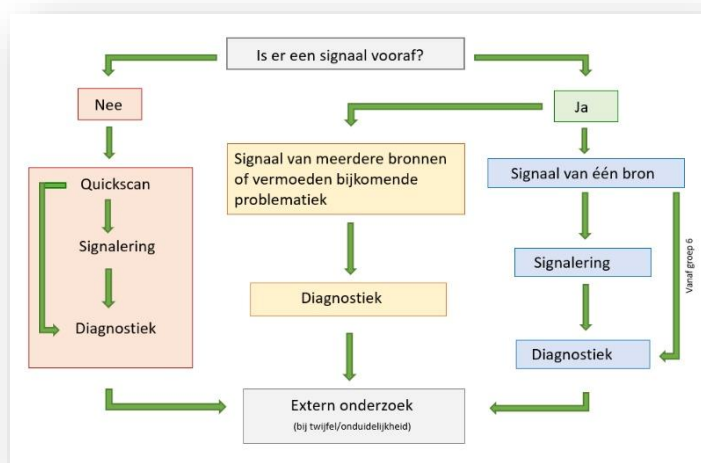
Begaafdheidsfactoren worden gezien als de aangeboren eigenschappen van een persoon. De mate waarin deze eigenschappen ontwikkelt en tot uiting komt is gedeelte afhankelijk van je genetische aanleg. (Gagné 2004)

Volgens Steijger, Steijger en van Oosterhout (2008) heeft iedereen talent en het dient zo goed te worden tot in hoeverre hij het zelf kan ontwikkelen. Gangé (2004) geeft een aantal gebieden waar een persoon een bepaald niveau in zijn aangeboren eigenschappen kan hebben. Deze gebieden sluiten elkaar niet uit, maar een persoon kan aanleg hebben op de verschillende begaafdheidsfactoren. Elk gebied heeft een aantal kwaliteiten die van invloed kunnen zijn in het talentontwikkelingsproces.

Signaleren

Bij de intake van de leerling bij ons op school wordt met ouders ingegaan op kenmerken van hoogbegaafdheid door middel van specifieke vragen. Hiervoor is een intakeformulier ontworpen in samenspraak met de leerkrachten van de onderbouw.

Na de intake zetten wij het Digitaal handelingsprotocol begaafdheid (DHH) in als instrument voor de screening, signalering en diagnostiek van begaafde leerlingen. In de figuur is weergegeven hoe de verschillende instrumenten van DHH worden ingezet.

Het DHH kent een aantal modules. De intern begeleider is verantwoordelijk voor het uitzetten van de modules. De leerkrachten zijn verantwoordelijk voor het invullen ervan.

Quickscan DHH

De Quickscan heeft als doel het oppikken van een mogelijk signaal van begaafdheid. Gedurende de schoolloopbaan van een leerling bij ons op school wordt deze ingevuld.

- ✓ In groep 1: vanaf vier tot zes weken na instroom tot maximaal een half jaar na instroom. In groep 1 stromen leerlingen gefaseerd binnen, de Quickscan staat 2-3x per jaar op de toets kalender voor leerlingen die tot 4-6 weken voor de invuldatum instromen.
- ✓ In groep 3: in tweede helft schooljaar (februari)
- ✓ In groep 5: in tweede helft schooljaar (februari)

Wanneer uit de Quickscan signalen van begaafdheid gesignaleerd worden, wordt in overleg met de intern begeleider besloten of de volgende module “Signalering” of “Diagnostiek” geopend wordt. Tijdens deze module moeten ouders ook betrokken worden. Dus voordat we hiermee starten, worden ouders ingelicht en gezamenlijk besloten of we doorgaan of niet.

Signalering

De signalering is vooral bedoeld om bij een voorzichtig signaal (van één bron) te kijken of er voldoende indicatie is om door te gaan naar de diagnostiek. De signalering kijkt daarbij vooral naar positieve kenmerken van begaafdheid. Ouders en leerkrachten vullen de vragenlijsten in. In gesprek met ouders, leerkracht(en) en intern begeleider wordt bekeken of de volgende module “Diagnostiek” wordt opgezet. Het kan zijn dat er voldoende informatie over de leerling is en er voldoende doelen zijn waaraan gewerkt kan worden. Dan wordt het DHH afgesloten en worden er plannen gemaakt en opgesteld waar de leerkracht, leerling en ouders mee aan het werk kunnen.

Diagnostiek

In de module “Diagnostiek” krijgen we d.m.v. uitgebreide vragenlijsten ingevuld door ouders en leerkrachten uitgebreider beeld van de leerling. Naar aanleiding van de uitslag die besproken wordt met ouders, leerkracht(en) en intern begeleider zijn er onder andere een aantal mogelijkheden:

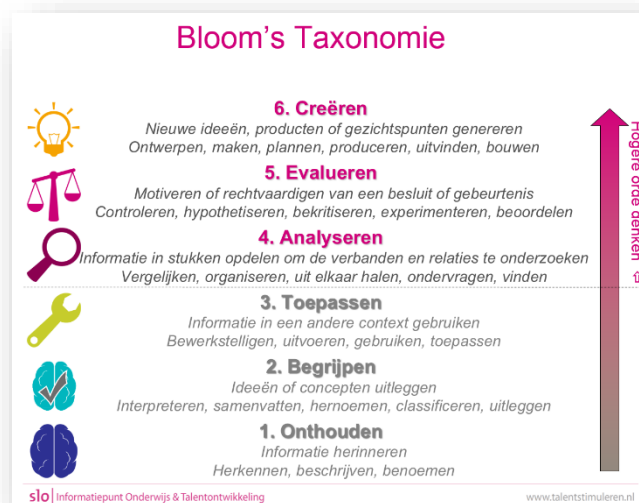
- ✓ Een IQ-onderzoek om meer helderheid te krijgen over de mogelijkheden van de leerling.
- ✓ De aanpak op de school voor de leerling, specifiek op persoonlijke leerdoelen.
- ✓ De intern begeleider meldt de leerling aan voor de bovenschoolse verrijkingsklas.

Visie op het leren organiseren

Bovenstaande beschreef onze zienswijze op het onderwijs aan meer- en hoogbegaafde leerlingen. In de alledaagse praktijk ziet dat er zo uit op de Waayer Wadenojien.

Basis

- ✓ Alle leerlingen krijgen instructie over nieuwe leerstof, dus ook leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid.
- ✓ Instructies worden volgens het EDI-model gedifferentieerd aangeboden.
- ✓ Begripsvragen aan leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid worden gesteld op hogere orde denkvaardigheden, volgens de taxonomie van Bloom.
- ✓ Na controle van begrip kunnen deze leerlingen de instructie verlaten en oefenstof verwerken.

Verdiept

Het verdiept arrangement wordt geboden aan leerlingen die tijdens het basisarrangement geen leerkuil ervaren. Dit is ter preventie van het ontwikkelen van onderpresteren, faalangst en motivatieproblematiek. Hiervoor wordt uitdaging in de eigen groep gearrangeerd; verrijking van het basisaanbod. Dit wordt binnen hetzelfde vakgebied (verdieping) aangeboden.

Uitdaging bestaat uit complexere verwerkingsopdrachten, waarbij het gebruiken van hogere orde denkvaardigheden gestimuleerd worden. Hiervoor zetten we o.a. de Denksleutels in. Tijd om hiermee aan de slag te gaan, wordt voor leerlingen gecreëerd door de verwerking van het reguliere aanbod te compacten. Verrijkt werk wordt voorzien van instructie, begeleiding en evaluatie. Leerlingen krijgen, wanneer dit in het begeleidingsrooster past, begeleiding van de onderwijsassistent.

Top

Het toparrangement bestaat uit een dagdeel onderwijs in de bovenschoolse verrijkingsklas. Deze voorziening dient twee doelen. Enerzijds om leerlingen een leerkuil ervaring te geven. Anderzijds om met gelijkgestemde leerlingen peercontact te hebben, wat voor leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid van belang is voor het ontwikkelen van sociale vaardigheden en zelfacceptatie (Mönks). Bij de aanmelding stelt de moederschool in overleg met de verrijkingsklas een persoonlijk leerdoel op waaraan gewerkt gaat worden. In de verrijkingsklas is specifieke expertise aanwezig en wordt gewerkt met psycho-educatie.

In schooljaar '23-'24 wordt onderstaande geïntroduceerd vanuit de stichting:

In principe is deelname aan de verrijkingsklas tijdelijk. Is het leerdoel behaald, dan stroomt de leerling terug naar de eigen groep. Per half jaar wordt dit geëvalueerd. De ontwikkeling op het leerdoel wordt door de groepsleerkracht gevolgd. De leerkracht van de verrijkingsklas monitort. Ieder half jaar is er overleg tussen de groepsleerkracht en de leerkracht van de verrijkingsklas, of zo nodig vaker tussendoor.

Dalton werkwijze

Kindgesprekken i.c.m. ik-doelen

Elk schooljaar voeren wij kindgesprekken. Het doel van het kindgesprek is om met de leerling zelf in gesprek te gaan over het leergedrag en ze meer eigenaar te maken van hun leerproces. Dit zal de motivatie om te leren vergroten. Er vinden kindgesprekken in de klas plaats, tussen de leerkracht en leerlingen. Dit doen wij met de leerlingen vanaf groep 3. Bij groep 1-2 werken we iets anders. Daar zijn het oudergesprekken, zodat we helder hebben wat verwachtingen zijn. Wel worden de leerlingen aangesproken op hun eigenaarschap tijdens het werken in de klas en de keuzes die ze maken. De optelsom van deze momenten helpt de leerlingen te reflecteren op hun leer- en ontwikkelingsdoelen en helpt ze bij het vaststellen van nieuwe doelen.

Dit maken we zichtbaar/ inzichtelijk door te werken met Ik-doelen in groep 1 t/m 8.

Dat ziet er als volgt uit:

- ✓ In groep 1-2 zijn de doelen terug te vinden op de takentoren en het doelenbord.
- ✓ In groep 3-4 zetten we in op vaardigheden en dat is terug te zien op de takentoren en/of de tafel van een leerling.
- ✓ In groep 5 maken we stapsgewijs de overgang van op tafel naar het doelenformulier.
- ✓ Vanaf groep 6 t/m 8 vullen de leerlingen per periode het doelenformulier in, zodat ze hun voortgang kunnen bijhouden. Verder werken ze ook met een vraag en aanbod bord voor rekenen.

Het kindgesprek vindt plaats aan het begin van het schooljaar tussen het kind, zijn/haar ouder(s)/ verzorger(s) en de leerkracht. Om zich op het gesprek voor te bereiden krijgen de leerlingen op een 'dit ben ik'-formulier mee naar huis. In de klas is aan de leerlingen uitgelegd wat de bedoeling is van dit formulier. U, als ouder/ verzorger, mag uw kind natuurlijk ondersteunen bij het invullen. Het kan lastig zijn om een doel te bepalen: "Hier ga ik aan werken" en "zo doe ik dat". Dit kan ook tijdens het gesprek ingevuld worden, samen met de leerkracht. Aan de andere kant van het formulier wordt er een werkhoudingsweb ingevuld. De leerlingen geven zelf aan waar zij zichzelf scoren per doel, het begint vanaf de binnenring en hoe beter zij iets kunnen hoe verder ze naar de buitenring kleuren. Aan de hand van dit ingevulde document, wat u meeneemt, wordt het gesprek gevoerd. In principe zijn de leerlingen gespreksleider, zij vertellen wie ze zijn, waar ze goed in zijn, wat ze willen leren etc. De leerkracht zal hen hierbij begeleiden. In de rest van het schooljaar vinden er nog 1 á 2 vervolgingesprekken plaats tussen de leerkrachten.

Keuzekasten

Vanuit onze daltonkernwaarden (vrijheid en verantwoordelijkheid) stimuleren wij/ spreken wij de interesses en talenten van onze leerlingen aan. Onze "keuze (Dalton)"kasten zijn onderdeel van onze talentontwikkeling, zodat alle leerlingen aan de slag kunnen met hun interesse of talent. Hierdoor creëren we gelijke kansen voor al onze leerlingen. Ze hebben een rijk aanbod en een centrale plek, zodat gelijkgestemde elkaar kunnen vinden en onze leerlingen gestimuleerd, geprikkeld of uitgedaagd worden. Vrijheid/verantwoordelijkheid betekent niet alleen dat het kind de volgorde mag bepalen binnen de taak, maar ook dat het voor een deel zelf de inhoud van het leren mag kiezen.

De inhoud van de keuzekast is wisselend, groeit voortdurend en wordt geactualiseerd.

Er wordt gestreefd naar een ruim, gevarieerd keuzeaanbod. Ook keuzetaken worden afgekleurd op de taakbrief. Ook is er een duidelijk verschil met extra werk. Extra werk staat op een andere plaats en heeft ook een ander doel.

Bij extra werk kan worden gedacht aan opdrachten om een (leer-)probleem op te lossen, aan werk dat door snelle leerlingen wordt gedaan, aan verdiepings- en verrijkingsstof voor leerlingen, aan remediërende stof en andere op individuen en groepjes gerichte opdrachten en taken. De keuzetaak is voor iedereen en extra werk is voor individuen of groepjes leerlingen die dit nodig hebben of die zich willen verdiepen of verrijken (dus echt extra).

We hebben een centrale middag voor talentontwikkeling en dan ook nog twee momenten in je eigen groep. De leerlingen mogen 3 keer per week hun keuzewerk inplannen à 15 min. per keer.

Takentoren/ taakbrief

Doel

- ✓ De leerlingen leren de takentoren aflezen en zelfstandig aan het werk te gaan.
- ✓ De leerlingen leren zelf hun weektaak plannen.
- ✓ De leerlingen leren hun werk evalueren.

Indeling en werkwijze voor groep 1-2

De takentoren is een middel om de weektaak op een eenvoudige, visuele manier in beeld te brengen. Aan het begin van elke werkles kijken de leerlingen welk werkje zij hebben. In groep 1 leren de leerlingen hoe zij de takentoren af moeten lezen, in groep 2 gaan de leerlingen vanaf de herfstvakantie zelf leren plannen. Vanaf de voorjaarsvakantie wordt de takentoren door de leerlingen van groep 2 ook gebruikt voor het evalueren van hun werk, waarover later meer.

De leerkracht bepaalt voorafgaand aan een nieuw thema welke activiteiten een plaats krijgen binnen de weektaak, dus op de takentoren. Daarbij wordt gezorgd voor voldoende afwisseling in activiteiten en worden de doelen planmatig aangeboden m.b.v. Onderbouwd.

Ook de jongste kleuters leren al werken met de takentoren. Zij kunnen de kunst afkijken bij de oudere leerlingen. Wel wordt de hoeveelheid werk beperkt. Wanneer leerlingen nieuw zijn vinden wij het vooral belangrijk dat leerlingen de regels en structuur van de klas leren kennen en zich sociaal-emotioneel gezien in de groep kunnen mengen.

Er wordt bij de werkjes rekening gehouden met de individuele verschillen. We werken veel met ontwikkelingsmateriaal wat zich uitstekend leent om op verschillende niveaus aan te bieden.

Aan het eind van de week zijn alle werkjes af. In de loop van het jaar beginnen de leerlingen van groep 2 met het evalueren van hun werk op de takentoren. Wanneer zij hun werk afhebben, geven zij m.b.v. een smiley (in de dagkleur) aan wat zij van het werk vonden/hoe zij het werk vonden gaan. Dit wordt daarna mondeling met de leerlingen besproken.

Indeling en werkwijze voor groep 3

Het werken aan de gedifferentieerde weektaak vindt verspreid over de dag plaats. De taken staan vermeld op de taakbrief.

De taak bestaat uit:

- ✓ taal(kopieerbladen/speelleeset/stempelen/methodewerk)
- ✓ lezen(computer/stillezen/duolezen/speelleeset)
- ✓ rekenen(computer/spelletjes/werkbladen/bouwopdrachten met wiskundige probleemstellingen/methodewerk)

- ✓ keuzetaak Er wordt gebruik gemaakt van een keuzekast. Drie keer per week wordt dit gedaan. Het wordt ook gepland in de weektaak.
- ✓ weekwerk

Naast deze gebieden kunnen er nog andere opdrachten in de taak opgenomen worden.

Verder wordt er gebruik gemaakt van een:

- ✓ Visuele dagtaak op het bord
- ✓ Takentoren

Dit systeem is hetzelfde als bij de kleuters. Het wordt gebruikt voor het zelfstandig werken van weekwerk.

Indeling en werkwijze voor de groepen 4 t/m 8

Vanaf begin groep 3 werken we met een weektaak, die op de taakbrief staat vermeld. De leerlingen plannen steeds meer zelf na de instructie van 3 tot 4 werkjes. De taakbrief maakt onderscheid tussen instructielessen en zelfstandig te maken lessen. De leerlingen kleuren op de taakbrief af wat ze die dag/week hebben gedaan. Vanaf eind groep 3 wordt het een echte weektaak waarop de leerlingen leren zelf te plannen. Taken die gemaakt of af zijn, worden met de dagkleur afgetekend. Ook wordt aangegeven of het werk alleen of samen wordt gemaakt. De taakbrief wordt door de leerkracht op maat gemaakt. Zo nodig wordt er gewerkt met een dagtaak i.p.v. een weektaak. De taakbrief is gedifferentieerd naar hoeveelheid werk (moet en mag taken).

Er wordt gebruik gemaakt van een keuzekast. Drie keer per week wordt dit gedaan. Het wordt ook gepland in de weektaak.

Aan het werken met een taakbrief gaat een korte instructie vooraf.

Op een taakbrief staan alle taken, die in een week moeten worden afgewerkt.

Door het bundelen van alle dagtaken in de vorm van een weektaak krijgen de leerlingen een beeld van:

- ✓ De hoeveelheid werk
- ✓ De samenstelling van een taak
- ✓ De soorten opdrachten
- ✓ De verschillende vakgebieden
- ✓ Samenwerksituaties met je maatje (plannen)

Omdat het werk steeds met dagkleuren wordt afgetekend, wordt het inzicht in en het overzicht van het weekritme versterkt.

Als de leerlingen een taak af hebben, kleuren ze het betreffende hokje in met de dagkleur van de dag waarop zij de taak hebben voltooid.

Bij het werken met een weektaak krijgen de leerlingen nog meer gelegenheid het eigen werk naar eigen inzicht in te delen. Om die overgang de juiste vorm te kunnen geven, moeten we eerst stil staan bij de vormgeving van de weektaak in de groep. Zo is het noodzakelijk dat een weektaak niet langer een aaneenschakeling van dagtaken is. In de weektaak bieden we de leerlingen een zo ruim mogelijke variatie aan in de vakgebieden, waarbinnen ieder kind op eigen niveau, in eigen tempo en volgens een zelf bepaalde volgorde het werk binnen een van tevoren afgesproken tijd maakt.

Het dagtaakmodel gaat uit van indeling naar vakgebieden en indeling naar dagen.

Het weektaakmodel gaat alleen uit van indeling naar vakgebieden.

Aan het begin van de week worden op de weektaak doelen gezet (ik-doelen), waar de leerlingen die week aan gaan werken. Vanaf groep 6 kiezen de leerlingen zelf ik-doelen, om zich op het gekozen gebied te ontwikkelen.

Gedurende de week evalueren de leerlingen hoe ze aan de doelen gewerkt hebben en of ze zijn bereikt. Verder schrijven ze eventueel op hoe de week ervaren is. De leerkracht geeft hier vervolgens weer een reactie op. Dagelijks evalueren ze op hun leerdoel met een smiley hoe het gegaan is.

Differentiatie

Bij het maken van een (week)taak wordt rekening gehouden met tempo- en/of niveauverschillen bij de leerlingen. Leerlingen die deelnemen aan de verrijkingsklas plannen ook tijd in voor de opdrachten uit de verrijkingsklas. Wanneer dit speelt, presenteren zij aan hun groep wat ze hebben geleerd in de verrijkingsklas tijdens hun onderzoek binnen een thema.